

T A

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

Č R

www.tacr.cz

Výzkum užitečný pro společnost.

Rodinné podniky: generátory hodnoty a určování hodnoty v procesu nástupnictví

www.hodnotapodniku.fbm.vutbr.cz

Řízení dlouhodobé perspektivy a výkonnosti rodinných podniků



ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR



VYSOKÁ ŠKOLA
FINANČNÍ A SPRÁVNÍ

Motivace vzniku projektu

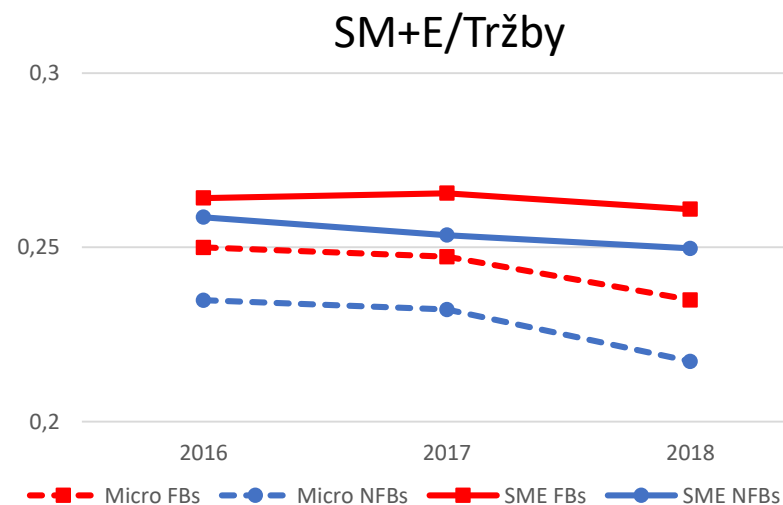
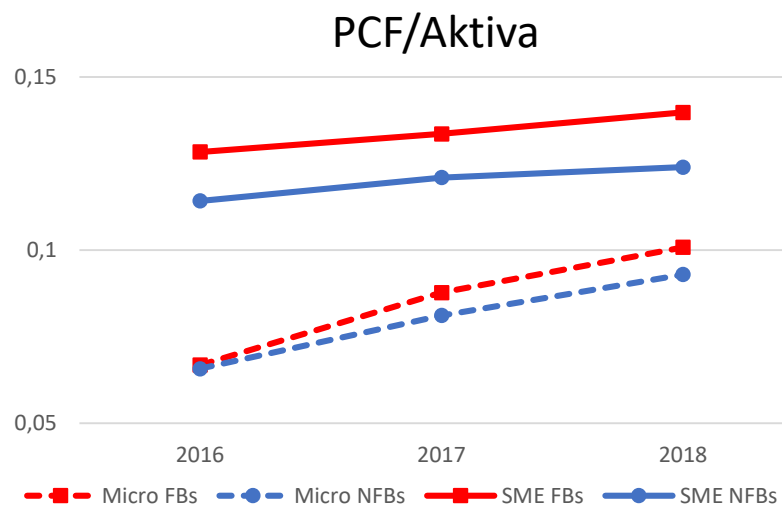
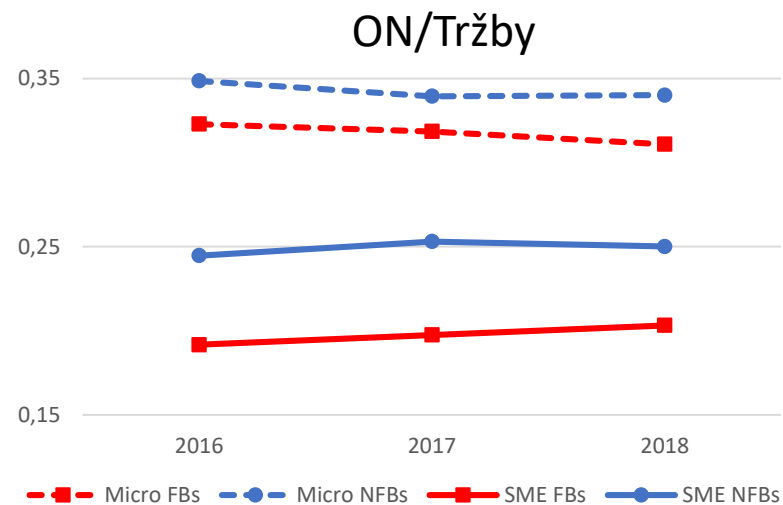
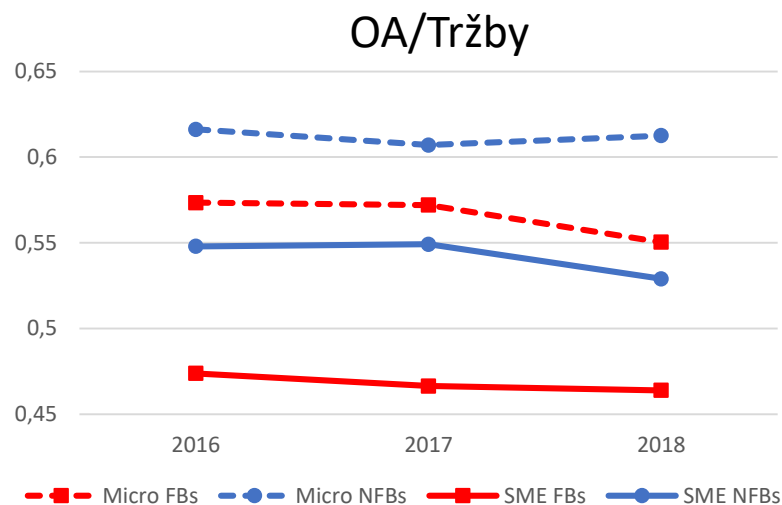
- Rodinné podniky jsou podnikatelské subjekty, které se dle literatury vyznačují určitými specifiky
 - Řízení podniku rodinnou a její vliv v podniku, zapojení členů rodiny do podniku, udržování rodinného podniku napříč generacemi, budování sociálních vazeb, vliv emocí na rodinné podnikání
 - **Do jaké míry platí tyto specifika i v českých rodinných podnicích?**
 - **Projevují se tyto specifika ve výkonnosti podniků?**
 - Pokud ano, je potřebné k nim přihlížet při hodnocení výkonnosti rodinných podniků a určování jejich hodnoty
- České rodinné podniky se připravují na předávání podniků
 - Při změně vlastnictví vzniká potřeba ocenění podniku (určení jeho hodnoty)
 - **Hodnota podniku je daná současnou hodnotou budoucích výnosů**
- Cíl projektu: vytvoření metodiky určování hodnoty rodinných podniků v procesu nástupnictví

Jak získat data o rodinných podnicích?

- ❑ Rodinný podnik: Obchodní korporace, ve které členové rodiny pracují a řídí ji (člen statutárního orgánu)
- ❑ Specifika rodinných podniků ověřit dotazníkovým šetřením
 - Nutné vytvořit databázi rodinných podniků
- ❑ Rozdíly ve výkonnosti ověřit analýzou účetních dat
 - Získat účetní data rodinných a nerodinných podniků
- ❑ Šetření s jednou otázkou: jste rodinný podnik?
- ❑ **Databáze 1:** Účetní data za 6 354 rodinných podniků a 4 330 nerodinných podniků (93 % s.r.o.) za roky 2016-2018

Kategorie podniků	Velikost	Počet pozorování	%
Nerodinné	Mikro podniky	6 740	28.4
	MSP	3 514	14.8
Rodinné	Mikro podniky	8 969	37.8
	MSP	4 492	18.9

Finanční ukazatele rodinných a nerodinných podniků



Rozdílné průměrné hodnoty ukazatelů

Ukazatele za MSP, které dosahují statisticky významné rozdíly na 1% hladině významnosti:

CA/S	Oběžná aktiva/Tržby	DCP	Doba obratu pohledávek
ROA	Provozní zisk/Aktiva	IA/TA	Nehnutelný majetek/Aktiva
OCF/TA	Provozní cash flow/Aktiva	RE/TA	Zadržený zisk/Aktiva
S/TA	Tržby/Aktiva	ST/TA	Zásoby/Aktiva
WC/S	Čistý pracovní kapitál/Tržby	S/TTA	Tržby/Dlouhodobý hotný majetek
1- (EAT/EBT)	Efektivní sazba daně z příjmů	TCPP	Doba splatnosti závazků
C/TA	Peníze/Aktiva	LC/S	Osobní náklady/Tržby
CCC	Obratový cyklus peněz	LC/OP	Osobní náklady/Provozní zisk
CG	Meziroční růst kapitálu	SE/S	Služby/Tržby
CashR	Peníze/Krátkodobé závazky		

Rentabilita kapitálu (ROA)

Velikost	Kategorie	Obor podnikání (NACE)				
		C	F	G	M	Others
Podíl		17,30%	11,60%	20,40%	13,10%	37,60%
Mikro podniky	Nerodinné	5.63 %	4.70 %	4.21 %	6.60 %	5.82 %
	Rodinné	5.19 %	5.07 %	4.70 %	6.60 %	6.37 %
MSP	Nerodinné	6.30 %	7.11 %	6.42 %	7.01 %	3.45 %
	Rodinné	7.36 %	7.65 %	7.86 %	7.82 %	5.37 %

- ❑ Zkoumání vlivu finančních ukazatelů, odvětví, kategorie podniku, doby fungování podniku na ROA
- ❑ Závěr: **Existují rozdíly ve výkonnosti rodinných a nerodinných podniků**

Ověření specifík rodinných podniků

- Dotazník zasláný 2 569 vlastníkům rodinných podniků (*Považujete se za rodinný podnik?*), použitelných 212 (**Databáze 2**)
 - 94 % s.r.o.
 - 56 % služby, 26 % zpracovatelský průmysl, 17 % stavebnictví
 - 10-50 zaměstnanců 69 %, méně než 10 zaměstnanců: 19 %

- **Vlastnictví a řízení rodinného podniku** (kontrola nad podnikem):
 - 90 % podniků vlastněno jednou rodinou
 - 70 % podniků vlastněno jedním vlastníkem, 92 % vlastněno max. 2 vlastníky
 - 78 % první generace vlastníků
 - 67 % první generace manažerů
 - 73 % pouze rodinný příslušníci ve vedení podniků
 - menší podniky, působí ve službách, zaměstnávají rodinné příslušníky
 - 90 % respondentů uvedlo, že strategické rozhodování je v rukou zakladatele

Ověření specifík rodinných podniků

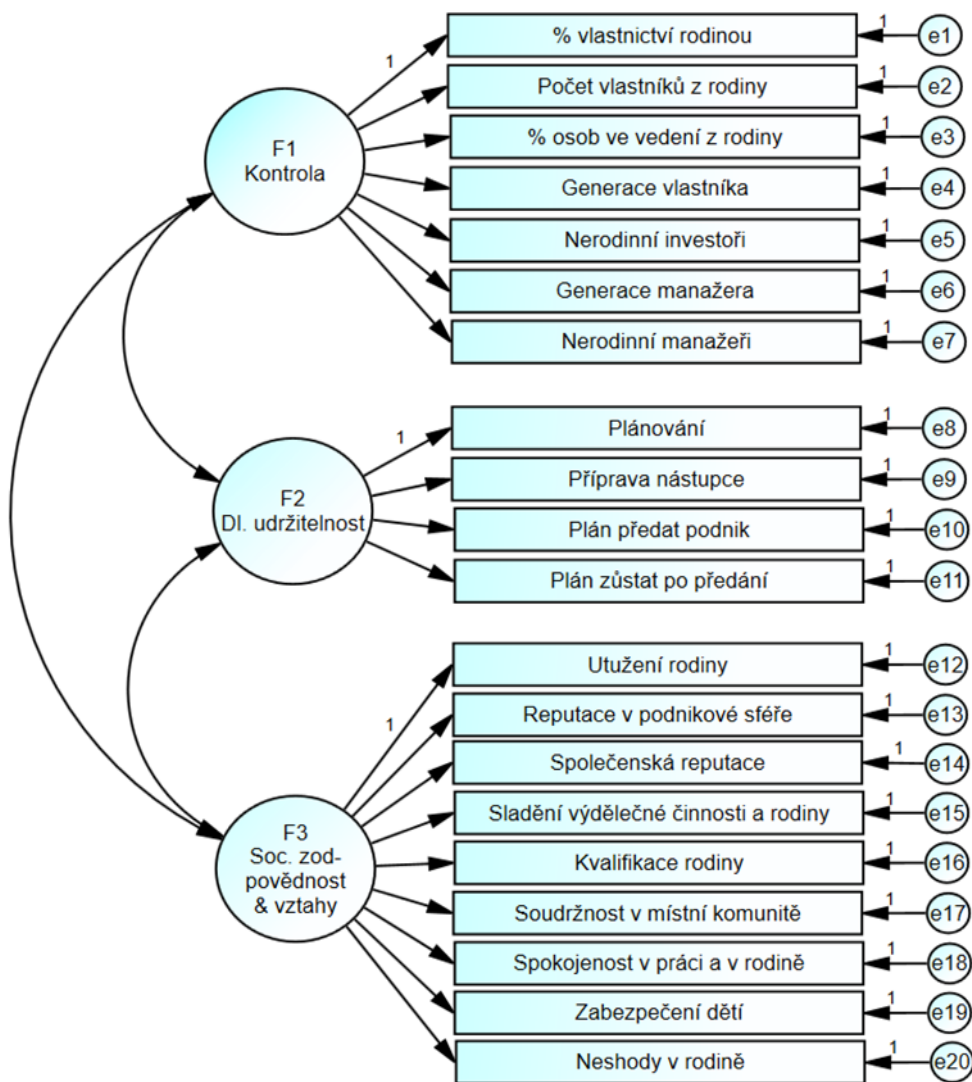
□ Dlouhodobá perspektiva:

- 84 % respondentů uvedlo, že plánují předat podnik rodinným příslušníkům
- 83 % uvedlo, že plánují zůstat v podniku po jeho předání
- Pokud plánují předat podnik v rodině, tak:
 - cca 36 % připravuje nástupce
 - cca 30 % má zavedené strategické plánování
 - starší a větší podnik, více nerodinných příslušníků ve vedení

□ Rodinné vztahy a vztahy ke společnosti:

- 60 % respondentů souhlasí, že rodinné podnikání vede k utužení rodiny
- 35 % respondentů souhlasí, že rodinné podnikání vede k neshodám v rodině
 - podnik řídí více generací: 42 % respondentů
 - podnik vlastní více generací: 78 % respondentů
- 73 % respondentů souhlasí, že rodinné podnikání umožňuje lepší sladění rodinného a pracovního života než zaměstnání
- 45 %: rodinné podnikání přináší dobrou společenskou reputaci
- 54 %: rodinné podnikání přináší uznání v podnikové sféře

Faktor rodinnosti



Předpoklad, že podstata rodinného podniku je lépe vystižena, pokud:

- je podnik vlastněn a řízen jednou rodinou, vlastnictví a řízení není rozptýleno mezi více členů rodiny
- rodina dlouhodobě plánuje s cílem předat podnik další generaci rodiny
- majitel uvažuje, že zůstane v podniku i po jeho předání
- rodinné podnikání vede k dobrým vztahům v rodině
- rodina se chová společensky zodpovědně

Hodnoty faktorového skóre (*míry rodinnosti*) v intervalu $<-1,086$; $+1,086$ >, průměr je 0,342.

Vliv faktoru rodinnosti na výkonnost podniku

- ❑ Doplnění účetních dat k podnikům, jejichž majitelé odpověděli na dotazník
 - 168 podniků
- ❑ Výkonnost podniků měřena hodnotovým rozpětím, tj. **ROE- r_e**
- ❑ Zjištění:
 - faktor rodinnosti má vliv na investiční náročnost tržeb (podíl změny dlouhodobého majetku na tržbách)
 - faktor rodinnosti působí na výkonnost podniku v interakci s osobními náklady (podíl osobních nákladů na tržbách) a s náklady na služby (podíl nákladů na služby na tržbách)
- ❑ Závěr: **faktor rodinnosti je vhodné zakomponovat do vstupních parametrů výpočtu hodnoty rodinných podniků**

Hodnota podniku = současná hodnota budoucích výnosů

- ❑ Finanční plán: plán tržeb, nákladů, investice
- ❑ Diskontní sazba je požadovaná výnosová míra těch, kteří vložili svůj kapitál do podniku (vlastníků, věřitelů). Odpovídá míře rizika investování do podniku (a tržnímu riziku)
 - Výnosová míra věřitelů: úroková sazba
 - Výnosová míra vlastníků:
 - Obecný přístup: výnosová míra podnikových akcií obchodovaných na burze
 - **MSP: nutné odvodit z dat těchto podniků**
- ❑ Model odvozený z účetních dat 34 602 MSP za roky 2012-2020
 - **Oborové hodnoty beta koeficientů** pro 29 oborů/podoborů NACE
 - Průměrné hodnoty vstupních parametrů (generátorů hodnoty) za obory

Volba metody ocenění

- ❑ Metoda diskontovaného cash flow:
 - Střední podniky, růstový potenciál, dlouhodobé záměry rozvoje, prodej
- ❑ Metoda kapitalizovaných čistých výnosů
 - Stejný koncept do budoucna
 - Menší podniky
- ❑ Metoda reprodukčních pořizovacích cen
 - Podniky netvořící stabilně zisk
 - Mikro podniky
 - Začínající podniky
- ❑ Metodika určování hodnoty podniků
 - Omezená platnost výsledků výzkumu (homogenní soubor, malý počet pozorování, nereprezentativní)
 - Doporučení pro volbu vstupních parametrů
 - Minulé hodnoty za podnik, možnost porovnání s oborovými hodnotami
 - Doporučení pro rizikové přírážky na základě variability podílu provozního zisku a zisku po dani na tržbách (provozní ziskové marže, rentability tržeb)

Výpočet hodnoty rodinného podniku

- ❑ **Software:** www.hodnotapodniku.fbm.vutbr.cz/kalkulacka
- ❑ Zjednodušený výpočet hodnoty podniku třemi standardními oceňovacími metodami
- ❑ Vstupní data:
 - Název podniku, **obor podnikání**: možnost porovnání vstupních dat s obdobnými podniky
 - výběr oborů/podoborů dle NACE
 - **Dotazník** k posouzení míry rodinnosti a rizika podniku
- ❑ Metoda diskontovaného cash flow
 - Data o minulých výsledcích: **účetní data**
 - výsledky vztahující se k hlavní činnosti (core business)
 - Vypočtené základní **finanční poměrové ukazatele** za podnik a obor podnikání
 - rentabilita, zadluženost (doba splácení dluhů, úrokové krytí), obrátkovost aktiv, likvidita

Výpočet hodnoty rodinného podniku – 2.

- **Finanční plán:** plán tržeb a nákladů, majetku a zdrojů financování
 - vytvořen dle minulých dat (průměrné hodnoty),
 - předvyplněné hodnoty lze editovat (dle záměrů vlastníků, makroekonomického vývoje, obdobných podniků)
 - **Hodnota podniku a hodnota vlastního kapitálu**
 - Ukazatele P/E, P/BV
- Výstupy zaslané na zadanou e-mailovou adresu

Výpočet hodnoty rodinného podniku – 3.

☐ Metoda kapitalizovaných čistých výnosů:

- Informace o zdrojích financování a zisku za tři roky
 - Předpoklad: i v budoucnu bude dosahován „průměrný čistý výnos“ ve stejné výši, jako v minulosti (trvalý výnos); váhy lze měnit
 - Diskontní sazba: náklady vlastního kapitálu

☐ Metoda reprodukčních pořizovacích cen:

- Vyhláška č. 441/2013 Sb. k provedení zákona o oceňování majetku
 - Podklady pro výpočet hodnoty pozemku, budov, pořizovací ceně odpisovaného majetku dle odpisových skupin (případně přepočet dle inflace)

Prezentace výsledků projektu

- ❑ Kniha: Režňáková a kol. Určování hodnoty rodinných podniku. VUTIUM
 - Ocenění dvou rodinných podniků
 - Daňové otázky předání rodinného podniku
- ❑ Software + manuál
- ❑ Metodika + data (rodinné vs. nerodinné podniky, dle oboru podnikání)
- ❑ Výstupy řešení: články prezentující dílčí výsledky
- ❑ Internetová stránka projektu: www.hodnotapodniku.fbm.vutbr.cz

Projekt Rodinné podniky: generátory hodnoty a určování hodnoty v procesu nástupnictví

ÚVOD

O PROJEKTU

ŘEŠITELSKÝ TÝM

ZAPOJTE SE DO SPOLUPRÁCE

HARMONOGRAM

VÝSTUPY ŘEŠENÍ

KONTAKT

T A
Č R

Program **Éta**

Děkuji za pozornost

reznakova@vutbr.cz



ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR



VYSOKÁ ŠKOLA
FINANČNÍ A SPRÁVNÍ

T A
Č R